

1.

Lää'kk

sää'mtee'ggest uvddum lää'jj mu'ttmest

Ee'ttiik-kää'dd tu'mmstõõgg meâdlânji

kää'mtet sää'mtee'ggest uvddum lää'jj (974/1995) 18 e–18 i, 23 a, 26 b, 26 d, 27 a, 42 a da 42 b §, nâkmen ko tõiin liâ 18 e–18 i, 42 a da 42 b § lää'jjest 1725/1995, 23 a da 27 a § laa'jjin 1279/2002 da 335/2020, 26 b § laa'jjin 1279/2002 da 852/2020, di 26 d lää'jjest 1279/2002,

muu'ttet 1–4, 4 a, 5–16, 18, 18 a, 18 d, 19–25, 25 a, 26, 26 a, 27–31, 31 a, 31 c, 31 h, 32, 34, 35, 38–40 da 40 c §, 5 låagg pâ'jjkee'rjtõõzz, 41 §, 6 låagg pâ'jjkee'rjtõõzz, 42 da 43 §,

nâkmen ko tõiin liâ 1, 21, 22, 24, 25, 25 a, 26, 26 a, 27, 28, 31, 31 a, 31 c, 31 h, 34, 35 da 40 c § lää'jjest 1279/2002, 4 a § lää'jjest 335/2020, 5, 13, 15, 20, 30 da 43 § vue'ssen lää'jjest 1279/2002, 9 § vue'ssen lää'jjest 626/2011, 16, 18 a, 18 d da 42 § lää'jjest 1725/1995, 18 § vue'ssen lää'jjest 1026/2003, 23 § laa'jjin 1279/2002 da 335/2020, 40 § laa'jjin 1279/2002 da 852/2020, di 41 § lää'jjest 852/2020, di

lââ'zztet lâkka ođđ 9 a, 9 b, 17 a, 17 b, 25 b, 41 a–m, 43 a da 43 b § di meâlddõõzz tån nalla:

1 låakk

Aalmila šiõttâlm

1 §

Lää'jj mie'rr

Sä'mmlain algmeeran lij jiõččmie'rreemvuõiggâdvuõđâz čõõđ viikkâm diõtt sä'mmlai dommvuu'dest jii'jjez kiõl da kulttuur kuõskki jiõččvaaldâšm tõiin mie'ldd mâ'te tån lää'jjest da jee'res sââ'jest lää'jjest šiõtteet. Tån jiõččvaldšma kuulli tuâjai vâaras sä'mmla va'lljee jiõččmie'rreemvuõiggâdvuõđâz tieudee'l vaalivui'm sää'mtee'ggest kõskkvuõđsteez.

Sää'mte'ggest toi'mmai vuõiggâdvuõttministeria vaaldâšmsue'rjest.

2 §

Riikk täällözzlaž vasttõs

Riikk täällarvvlözzâst âlgg va'rrjed ri'jtteei mie'rtie'ğğ tän lää'jjest jurddum tuâjaid.

3 §

Vuõiggâdvuõtt šõddâd mie'rĳķuum vaal-logstõ'ĳķe

Vuõiggâdvuõtt šõddâd mie'rĳķuum vaal-logstõ'ĳķe lij oummust, kââ'tt âân jii'jjes sä'mmli'žžen, oudldee'l što:

1) ooumaž jiõčč le'be aainâs õhtt suu puârrsin, ääkkain le'be aa'jjin le'be ääkkai le'be aa'jji puârrsin lij mättjam sää'mĳiõl vuõssmõs ĳiõllnes; le'be

2) aainâs õhtt suu puârrsin lij mie'rĳķuum le'be lij leämmaž mie'rĳķuum jiõnstemvuõiggâdvuõttne'ĳķken odđee'jjmannu 1. peei'v 2027 le'be tõn mâņņa riõššum sää'mtee'ğğ vaalin.

Vaal-logstõ'ĳķe mie'rĳķummuž oudldõssân lij še, što tän lää'jjest šiõttuum ââ'jj, meerlažvuõđ da meerĳee'rjtuõ'll'jõõzz kuõskki jiõnstemvuõiggâdvuõđ jee'res kai'bbjõõzz teâuddje.

4 §

Sä'mmlai dommvu'vdd

Sä'mmlai dommvu'din juu'rdet meâlddõssân âarrai ka'rtte mie'rĳķuum vuu'd, kââ'tt âân se'st Jeänõõgg, Aanar da Uccjoogg koo'ddi vuu'did di Suä'đjel kââ'ddest âarrai Lappi paalgâskââ'dd vuu'd.

4 a §

Vaaldâšmvuõiggâdvuõđlaž šiõttõõzzi suâvldummuš

Sää'mteggâ da tõn tâimmorganid suâvldet vaaldâšmlää'jj (434/2003), ve'rğĳnii'ĳķi toi'mmjummuž õõlmâsvuõđâst uvddum lää'jj (621/1999), arkiivlää'jj (831/1994) da lää'jj

liäđglaž ä'sšsummšest ve'rğğnektoi'mmjummšest (13/2003), jös tän lää'jjest jeät nuu'bnalla šiöttuku.

2 lãåkk

Sää'mtee'ğğ tuâj

5 §

Sää'mtee'ğğ aalmilaž tãimvä'ldd

Sää'mtee'ğğ tuâjjan lij tu'mmjed sä'mmlai jii'jjez ķiöl, kulttuur di säâ'j algmeeran kuõskki aa'sšin di häiddad täid õhttneei tuâjaid. Jee'res aa'sšin sää'mte'ğğ ouu'dad sä'mmlai jiõččmie'rreemvuõiggâdvuõđ teâuddjummuž.

Sä'mmlai jiõččmie'rreemvuõiggâdvuõđ čõõđ viikkâm diõtt sää'mte'ğğ vuässâätt sagstõõllâm- da õhttsažtoi'mmjemõõlgtõõzz meâldlânji 9 §:st jurddum aa'sši valmštõõllmõ'sše da tu'mmstõktuõjju. Tuâjees kuulli aa'sšin sää'mte'ğğ vuäitt tuejjeed ve'rğgnii'ķķid alttõõzzid da e'tķķõõzzid di u'vded ciâlkimid, oudâsviikkâd da vaaldšmed sää'mkulttuur di miõttâd teäggtoõzz.

Sää'mķiõl da kulttuur tuõ'll'jummuž da oudâsviikkmõõžž staaâm diõtt sää'mte'ğğ toi'mmai säâ'm-mätt'tõõzz da -škooultõõzz ä'sštobddjen da ouu'dad tõi oudâsviikkmõõžž obbvuõttân.

Tãimvälddses kuulli aa'sšin sää'mte'ğğ âân tu'mmjemvää'ld mâ'te tän lää'jjest le'be jeä'rben jee'res säâ'jest lää'jjest šiõtteet.

Tuâjees kuulli aa'sšin sää'mte'ğğ âlgg vue'zzstes staaâm vuâđđvuõiggâdvuõđi da ooumažvuõiggâdvuõđi teâuddjummuž. Sää'mte'ğğ âlgg ââ'nned pukid oummid õõutverddsânji da soogbie'li tää'ssäärv ouu'dee'l tõi mie'ldd ko laa'jjin tää'rķben šiõtteet.

Sää'mte'ğğ ra'vvai toi'mmjummšes vääras tuâjjriâššmõõžž.

6 §

Sä'mmlai ee'ttkâsttmõš

Sää'mte'ğğ ee'ttkâstt sä'mmlaid meersaž da meeraikõskksaž tuâjaines.

7 §

Mušttilõs

Sää'mte'gğ tuejjad juõ'kk ee'jj ee'ttiik-kádda mušttilõõzz tõi'st, mii miárkteei lij šõddâm sä'mmlaid kuõskki aa'sši ouddnummšest. Mušttilõs vuäitt ââ'nned se'st e'tkkõõzzid tååimain, koid taarbšet sä'mmlai vuõiggâdvuõđi staanâm diõtt.

8 §

Mie'rrtie'gği juâkkmõš

Sää'mte'gğ tu'mmai sää'mtee'gğ jii'jjes toi'mmjummša čuä'jtum väärai ââ'nnmest. Sää'mtee'gğ tu'mmstõ'kke väärai ââ'nnmest jii'jjes toi'mmjummša ij vuäžž ooccâd muttâz lääitee'l.

Sää'mte'gğ tu'mmai veä'kkvuõđin, koid miõđât sää'mtee'gğ pääi'k. Tuâj hoi'ddje'men sää'mte'gğ toi'mmai riikkveä'kkvuõttve'rğgne'kken. Veä'kkvuõđ, koid miõđât sää'mtee'gğ pääi'k, â'lgge kuullâd sä'mmlai kiõl da kulttuur kuõskki jiõččvaaldâšm sizz. Riikksuâvtõõzz asetõõzzin vueil'tet u'vdded tää'rĕab šiõtlmid veä'kkvuõđi, koid miõđât sää'mtee'gğ pääi'k, jue'kkem kuõskki mõõntõõllmõõžžin.

Sää'mtee'gğ miõttâm veä'kkvuõđid suâvldet riikkveä'kkvuõttlää'jj (688/2001).

9 §

Õhttsažtoi'mmjem- da sagstõõllâmõõlgtõs

Ve'rğgne'e'kk da jee'res õõlmâs vaaldâšmtuâjaid hâiddai sagstâ'lle sää'mtii'gğin valmštõõleen lää'jjšiõttummuž, vaaldšemvuõđlaž tu'mmstõõggid da jee'res tååimaid, koin vuäitt lee'd jeä'rab miárktõs sä'mmlaid, põrggmõššân vuállad õõutmiõõlsažvuõ'tte sää'mtii'gğin le'be vuäžžad sää'mtee'gğ miâsttmõõžž ouddâl tu'mmstõktuâj.

Õhttsažtoi'mmjem- da sagstõõllâmõõlgtõs kuâskk sä'mmlai dommvuu'dest čõõđtemnalla aiggum le'be vaaiktõõzzeez beä'lest tok vuállai di jee'res jeä'rben sä'mmlai kiõ'lle le'be kulttuu're le'be sij sâjja le'be vuõiggâdvuõđid algmeeran vaaikteei tååimaid, kook kue'sĕke:

1) vuu'di âânnmõõžž;

2) riikmääd, suõjjlemvuu'di da poostaivuu'di hâiddmõõžž, âânnmõõžž, suõjjlemtââimai čõõđ viikkmõõžž, vuo'krjummuž da luõvtummuž;

3) kuâivâsmineraalid se'st õõ'nni eettmõõžž ooccâm da äu'kķken ââ'nnem di riikk mädd-da čää'ccvuu'din šõddi kâ'lltâiddam;

4) sä'mmlai kulttuurhâmma kuulli jie'llemvue'jj lâä'jjšiõtlvaž le'be vaaldšemvuõđlaž muttâz;

5) luâđ määñghâmmsažvuõđ da äimmõsmuttâz ķiõtt'tõõlli tääimaid;

6) sää'mķiõllsaž oudpeâmm di sää'mķiõllsaž da sää'mķiõl mätt'tõõzz oudâs viikkmõõžž;

7) sää'mķiõllsaž sosiaal- da tiõrvâsvuõttkääzzkõõzzi čõõđ viikkmõõžž da oudâs viikkmõõžž;

8) sää'mtee'ğğ resuursi da jee'res toi'mmjemoudldõõzzi staañmõõžž da oudâs viikkmõõžž; le'be

9) jee'res va'steei sä'mmlai ķiõ'lle, kulttuu're le'be sij sâjja le'be vuõiggâdvuõđeez algmeeran vaaktei ää'sš.

9 a §

Sä'mmlai vuõiggâdvuõđi lokku vâlddmõš ve'rğgnii'ķķi da jee'res õõlmâs vaaldâšmtuâjaid hâiddji toi'mmjummšest

Ve'rğgne'e'ķķ da jee'res õõlmâs vaaldâšmtuâjaid hâiddai â'lğğe 9 §:st jurddum tääimaid plaaneen da čõõđ viiggeen âânnmõõžžâst âarrai kuâñstivui'm:

1) ouu'deed sää'mķiõli tuõ'll'jummuž da oudâs viikkmõõžž di sä'mmlai vuõiggâdvuõđ da oudldõõzzid tuõ'll'jed da viikkâd oudâs kulttuurâz mie'ldd looggee'l ä'rbbvuõđlaž jie'llemvuõ'jjeez; da

2) ķie'ppeed tääimaineez šõddi ķiõldlaž vaiktõõzzid sää'mķiõlid di sä'mmlai vuõiggâdvuõ'tte da oudldõõzzid tuõ'll'jed da viikkâd oudâs jii'jjez kulttuur mie'ldd looggee'l ä'rbbvuõđlaž jie'llemvuõ'jjeez.

9 b §

Mõõntõõllmõš õhttsažtoi'mmjummšest da sagstõõllmõõžžin

Ve'rgõnee'kk da jee'res õõlmâs vaaldâšmtuâjaid hâiddai i'Immte sää'mteggga samai sõõrgab, ko alttee reâuggmõõžž 9 §:st jurddum aa'sšin. Jõs kõõččmõš lij juätkkjeeiluânddsaz toi'mmjummšest, i'Immtoõzz âlgg tuejjeed ääi'jbeä'lnn ouddâl sagstõõllmõõžžin riâššmõõžž. Ve'rgõnee'kk da jee'res õõlmâs vaaldâšmtuâjaid hâiddai i'Immte sää'mteggga, koon mie'rrpeivva mõõnee'st sää'mte'gõg âlgg i'Immteed haalâst sagstõõllâd ää'sšest. Mie'rräi'gõg âlgg lee'd toolkvaž da tõ'st vuei'tet vä'ldded lokku ää'sš kirjrsallašvuõđ.

Vuäittmõõžž ää'nkani kuâđđmõš ij cõõgg ve'rgõnee'kk le'be õõlmâs vaaldâšmtuâj hâiddai juä'tkkmest ää'sš kiõtt'tõõllmõõžž.

Sää'mtee'gõgest lij vuõiggâdvuõtt vuäžžad keerjlaž čiõlgtõõzz ää'sšest mie'ldd looggee'l 9 a §:st jurddum aa'sšin da tõid õhttnee'i plaanin sagstõõllmõõžžin ouudbeä'lnn. Sää'mteggga âlgg va'rrjed toolkvaž ääi'j valmštõõttâd sagstõõllmõõžžid. Õhttsažtoi'mmjummuž âlgg altteed da sagstõõllmõõžžid čõõđted vuõiggmiõlin da vuõiggäiggsânji nu'tt, što ää'sš lopp-puäđõ'sse lij vuei'ttemvuõtt vaaikted ouddâl ää'sš čâuddmõõžž.

Čõõđtum sagstõõllmõõžžin âlgg tuejjeed pâ'rddkëe'rj. Pâ'rddkëerjja pijjât pââjas vue'ssbieli vuäinlmid ää'sšest di sagstõõllmõõžžin lopp-puäđõõzz.

3 lããkk

Tãimmpãã'jj, tãimmorgaan da toi'mmjummuš

10 §

Norrõs da tãimmpãã'jj

Sää'mteggga ko'lle 21 vuäzzli'žžed da nellj väärnee'kk, koid va'lljeet sää'mtee'gõg vaalin neellj ee'jj tãimmpãã'jas, kãã'tt âlgg vaalee'jj rosttovmannu 1 peei'v. Sää'mtee'gõgest â'lgõge lee'd uu'ccmõsân kue'htt vuäzzla da õhtt väärnekk Jeänõõgg, Aanar da Uccjoogg kãã'ddest di Suä'djel kãã'dd Lappi paalgãskãã'dd vuu'dest. Looppid 13 vuäzzli'žžed

va'lljeet jionnmeä'r vuâdald, kuuitâg nu'tt, što uu'ccmôsân vitt vuâzzla â'lğge lee'd sä'mmlai dommvuu'dest.

Riiksuávtös mie'rrad sää'mtee'ğğ vaali puäđoõzz vuâdald sää'mtee'ğğ vuâzzlaid da väärnii'kkid tuâjeez, meätt raukkmõžžâst čauddõõttmõžž tuâjast da mie'rrad peäggum vaali puäđoõzz vuâdald ođđ vuâzzla da väärnee'kk tön sâjja, kää'tt lij vaalpââ'j ääi'j jöskkâm åårmen vuâzzli'žžen le'be väärne'kken.

Ko sää'mtee'ğğ vuâzzlaž le'be väärne'kk mõnat 22 §:st jurddum vaalââ'ntemvuõđ tuâjjes, riiksuávtös ålgg sää'mtee'ğğ alttõžžâst tuõttâd, što suu oskkumtåimm lij puuttâm.

11 §

Sää'mtee'ğğ saaggjåå'dteei da väärssaaggjåå'dteei

Sää'mte'ğğ va'lljad kõskkvuõđstes saaggjåå'dteei da kue'htt väärssaaggjåå'dteei. Va'lljumšest ålgg tâ'lles i'lmmed vuõiggâdvuõttministeriaa'je.

Saaggjåå'dteei da väärssaaggjåå'dteei toi'mmje tuâjaineez vä'lddtåimmsânji.

12 §

Såbbri õ'hhtekåččmõš

Sää'mtee'ğğ såabbar tu'mmai såbbreez såbbroõššmest. Såbbar ålgg lââ'ssen kåččad õ'hhte, jös saaggjåå'dteei le'be halltõs keäčč tön taarbli'žžen le'be kuålmõs vuâzzlain nu'tt kai'bbai tiõttum ää'sš kiõtt'tõõllâm väaras.

Jös sä'mmlai dommvuu'd kää'ddest le'be vuu'dest va'lljuum vuâzzlaž ij vuei't vuässõõttâd såbbra, suu sâjja ålgg kåččad seämma kää'ddest le'be vuu'dest va'lljuum väärnee'kk.

13 §

Sää'mtee'ğğ halltõs

Sää'mte'ğğ va'lljad kõskkvuõđstes halltõõzz, ko'st liâ saaggjåå'dteei da kuõ'htt väärssaaggjåå'dteei di jäänmõsân vitt jee'nes vuâzzla. Sää'mte'ğğ va'lljad kõskkvuõđstes halltõ'sse kue'htt väärnee'kk. Va'lljumšest ålgg tâ'lles i'lmmed vuõiggâdvuõttministeriaa'je.

Vaalee'jj toi'mmjeei halltõs juätkk tuâjstes, poka odđ halltõs lij mânŋa vaali va'lljuum. Halltõs valmštâäll aa'sšid sää'mtee'ğğ sábbra da peejj toimmu sää'mtee'ğğ tu'mmstõoggid nu'tt ko tuâjjriâššmõõžžâst tää'rķben mie'rreet.

Sää'mtee'ğğ tuâjjriâššmõõžžâst vuei'tet mie'rreed halltõõzz vuazzla tuâj vä'lddtâimmsažvuõđâst.

Sää'mtee'ğğ halltõõzz vuazzli'žžen le'be väärne'ķken ij vuei't lee'd vaal-lu'vddkââ'dd le'be muuttâsooccâmlu'vddkââ'dd vuazzlaž le'be väärneķ.

14 §

Jee'res tåimmorgan

Sää'mte'ğğ peejj juõ'ķķ vaalpââ'j aalgâst vaal-lu'vddkââ'dd 4 låaggast jurddum vaali väaras. Sää'mte'ğğ vuäitt piijjâd še jee'res tåimmorganid sä'mmlai jii'jjez ķiõl da kulttuur kuõskki jiõččvaldšma kuulli aa'sši hâiddam diõtt.

Sää'mtee'ğğ vaal-logstõkaa'sši muuttâsooccâmlu'vddkââ'ddest (muuttâsooccâmlu'vddkââ'dd) šiotteet 5 låaggast.

15 §

Tåimmvää'ld âânmmõš

Sää'mtee'ğğ sâabbar di halltõs da jee'res tåimmorgan â'ne sää'mteggâ kuulli tåimmvää'ld tõn mie'ldd ko tän lää'jjest šiotteet da sää'mtee'ğğ tuâjjriâššmõõžžâst mie'rreet.

Sää'mtee'ğğ sâabbar tu'mmai vuâđđjurddji be'lest miârkteei da kookkas kuõ'ddi aa'sšin, jõs ää'sš ķirrsallašvuõđ diõtt ij nuu'bnalla šõõdd.

Tåimmvää'ld ij vuäžž se'rdded 5 § 6 momee'ntest, 7 §:st, 10 § 3 momee'ntest, 11–14, 18 b, 18 c, 18 j, 20, 25 b, 26 ij-ga 41 §:st jurddum aa'sšin.

16 §

Konttâr da tuâjjlažkâ'dd

Sää'mtee'gğest liâ konttâr di ve'rğğ- da reâuuggsuâppmõškõõskâst le'ddi tuâjjlažkâ'dd tøn mie'ldd ko tõi'st sää'mtee'gğ tuâjjriâššmõõžžâst tää'rķben mie'rreet. Sää'mķiõl konttrest šiotteet jeä'rben.

Sää'mtee'gğ ve'rğğoummid, vii'rjid da ve'rğğkõ'sķķe suâvldet, mâid riikk ve'rğğoummid, vii'rjin da ve'rğğkõõskâst šiotteet da mie'rreet.

Tuâjjlažkâ'dd kääzzkõškõõsk mäainain da tõi meä'rtõõvmmõõžžâst lij va'stteenalla viõggâst, mâid riikk kääzzkõškõõsk mäainain da tõi meä'rtõõvmmõõžžâst šiotteet, mie'rreet le'be suâvât.

17 a §

Såbbra vuässõõttmõš teeknlaž teâđse'rddemnää'l ââ'nee'l

Sää'mtee'gğ tuâjjriâššmõõžžâst vuei'tet mie'rreed, što såbbra vuäitt vuässõõttâd ââ'nee'l videosagstõõllmõõžž le'be jee'res suâvldet teeknlaž teâđse'rddemnää'l.

Tuâjjriâššmõõžžâst vuei'tet u'vded tää'rķab meärrõõzzid teeknlaž teâđse'rddemnää'l ââ'nnmest jää'ķķtum mõõntõõllmõõžžâst.

17 b §

Alttõsvuõiggâdvuõtt

Uu'ccmõsân kue'httčue'đvittlo mâaimõsân tåaimtum sää'mte'gğvaalin jiõnnvuõiggâdvuõttum sä'mmlast lij vuõiggâdvuõtt tuejjeed sää'mteggâ alttõõzz sää'mtee'gğ tuõjju kuulli ää'sšest.

Tää'rķab meärrõõzzid alttõsvuõiggâdvuõđ âânnmõõžžâst jää'ķķtum mõõntõõllmõõžžâst da alttõõzz ķiõtt'tõõllmõõžžâst uu'det tuâjjriâššmõõžžâst.

18 §

Aa'sši ķiõtt'tõõllmõš

Sää'mtee'gğ såabbar da jee'res tåimmorgaan lij mie'rreemvâldsaž, ko saaggjâ'đteei le'be väärrsaaggjâ'đteei da uu'ccmõsân bie'll jee'res vuâzzlain liâ päi'ķ â'lnn.

Sää'mtee'gğ da tøn piijjâm tåimmorgaan vuâzzlaž lij cõglvaž vuässõõttâd nåkam tu'mmstõktuõjju, kâ'tt kuâskk persoonlânji suu le'be suu vaaldšemlää'jj 28 § 2

momee'ntest jurddum roodnairuáđ le'be nákam oummu, káá'tt lij peäggum paragraaff 3 momee'nt mie'ldd suin paalduum.

Aa'sšid čááu'det sää'mtee'gğest jeä'n'bōstu'mmstōōggin. Jiōni tässa mōōneen ää'sš čáudd saaggjää'dteei jiōnn. Vaalin ķiōččât va'lljuum tōn, káá'tt vuäžž jäänmōsân jiōnid. Jiōni tässa mōōneen čáudd vue'rbb.

3 a láåkk

Ķe'rjtuō'll'jōs da tilltä'rkstummuš

18 a §

Ķe'rjtuō'll'jōs

Sää'mtee'gğ ĵe'rjtuō'll'jō'sse da tillķiōrgtummuša suávldet tōn lââ'ssen, mâid tän lâä'jjest šiōtteet, ĵe'rjtuō'll'jemlää'jj (1336/1997).

18 d §

Tilltä'rkstem-muštllōs

Tilltä'rkstemlää'jj (1141/2015) 3 låågg 6 §:st šiōttuum mie'rräi'jest čō'rstee'l tilltä'rksteei ålgg u'vdded juō'ķķ tillpââ'jest vue'ssmannu loopp räjjä mōōnee'st sää'mtee'gğ halltō'sse ķeerjlaž tilltä'rkstem-muštllōōzz, káá'tt ålgg, tōn lââ'ssen mâid tilltä'rkstemlää'jjest šiōtteet, ââ'nned se'st ciålkålm tō'st, liâ-a tåimm-muštllōōzzâst uvddum teâđ riikkveä'ķķvuōđ ââ'nnmest vuōi'gğest.

4 láåkk

Sää'mtee'gğ vaal

19 §

Vaalee'ķķ da vaalvu'vdd

Sää'mtee'gğ vaali vääras jānnam lij õhttân vaalvu'vdden.

Sää'mtee'gğ vaalid tääimtet juõ'kk neelljad ee'jj (vaalee'kk).

20 §

Vaal-lu'vddkå'dd

Vaal-lu'vddkå'dd tu'mmai oocmõõžž vuâđald oummu mie'rkkummšest vaal-logstõ'kke di tuejjad vaal-logstõõgg. Vaal-lu'vddkå'dd peejj toimmu sää'mtee'gğ vaalid nu'tt ko tän lää'jjest šiõtteet.

Vaal-lu'vddkådda ko'lle saaggjåå'dteei da kutt jee'res vuazzla, koin juõ'kkkast lij jii'jjes-i väärneķ. Vaal-lu'vddkå'ddest â'lğge lee'd vuazzlaž da väärneķ Aanar, Uccjoogg da Jeänõõgg koo'ddin di Suä'djel kåå'dd Lappi paalgåskåå'dd vuu'dest. Vaal-lu'vddkå'ddest ålgg še lee'd sää'mķiõll-lää'jj (1086/2003) 3 § 1 pääi'kkest jurddum sää'mķiõli ä'sštobddmõš.

Sää'mtee'gğ halltõõžž vuazzlaž le'be väärneķ le'be muuttåsoocâmlu'vddkåå'dd vuazzlaž le'be väärneķ ij vuei't lee'd vaal-lu'vddkåå'dd vuazzli'žžen ij-ga väärne'kķen.

21 §

Jiõnstemvuõiggådvuõtt

Sää'mtee'gğ vaal-logstõ'kke mie'rkkem oudldõssân lij oummu jålstempåikka ķiõčċkani tøn lââ'ssen, mâid 3 §:st šiõtteet, što oumaž teâudd mââimõsân vaaltååimtõõžž mââimõs peei'v 18 ee'kķed da što son lij Lää'ddjånnam meerlaž le'be su'st lij ålggjånnam meerli'žžen leåmmaž dommkå'ddlää'jjest (201/1994) jurddum dommkå'dd Lää'ddjånnmest te'l, ko oocmõõžž vaal-logstõ'kke vålddmõõžžâst ålgg mââimõsân tuejjeed.

22 §

Vaalåå'ntemvuõtt

Sää'mtee'gğ vaalin vaalånnsaž lij juõ'kk jiõnstemvuõiggådvuõttneķ, kåå'tt lij miåsttâm võborše'kķen da kåå'tt ij leåkku vä'jjvålddsaz.

Võborše'kķen ij vuei't lee'd vaal-lu'vddkåå'dd le'be muuttåsoocâmlu'vddkåå'dd vuazzlaž le'be väärneķ.

Vaal-logstõk

Vaal-lu'vddkâ'dd tuejjad jionstemvuõiggâdvuõttnei'kkkin vaal-logstõõgg. Vaal-lu'vddkâ'dd lij vaal-logstõõgg rekistertuõ'll'jeei.

Vaal-logstõ'kke mie'rkkëet koo'ddi mie'ldd alfabeettlaž jîârgâst juõ'kk jionstemvuõiggâdvuõttnee'kk nõõm da persoontiõtt di dommkââ'dd da addrõõzz, jõs tõk liâ teâđast. Vaal-lu'vddkâ'dd vuäitt ââ'nned meerteâttriâžldõõgg teâđaid vaal-logstõõgg tuejjummšest. Dommkââ'dd da addrõõzz ij kuuitâg vuäžž mie'rkkëed vaal-logstõ'kke, jõs tak teâđ liâ ve'rğgnii'kki toi'mmjummuž õõlmâsvuõđâst uvddum lâä'jj 24 § 1 momee'nt 31 päai'k mie'ldd peittast õnnum le'be jõs oummu puõtt meerteâttriâžldõ'kke lij ruõkkum meerteâttriâžldõõggâst da Digi- da meerteâttkonttâr staanõk-käâzzkõõzzin uvddum lâä'jj (661/2009) 36 §:st jurddum staankiõld.

Vaal-logstõ'kke âlgg oocmõõžž vuâđald vä'ldded jionnvuõiggâdvuõttum oummu. Oudldõssân vaalvuõiggâdvuõđi âânnmõ'sše ââldmõsân pue'tti sää'mtee'ğğ vaalin lij, što oocmõõžž tuejjeet mââimõsân vaalee'jj oudldeei õõhõõmannu loopp räjjä mõõnee'st.

Oou'dab vaalin vaal-logstõ'kke mie'rkkuum oummu vää'ldet vaal-logstõ'kke oocmõõžžtäâ, jõs son teâudd viõggâst âârrai lâä'jjest šiõttuum vaal-logstõ'kke mie'rkkëem oudldõõzzid. Oummu jeät kuuitâg mie'rkkuku vaal-logstõ'kke, jõs son i'Immat vaal-lu'vddkâdda, što son ij haa'led šõddâd tõõzz mie'rkkuum. Vaal-logstõõgg tuejjeem õhttvuõđâst vaal-lu'vddkâ'dd vuäitt jii'jjes alttõõzz vuâđald vä'ldded lââ'ssen lokku odđee'jjmannu 1. peei'v 2027 le'be tõn mâņņa riõššum sää'mtee'ğğ vaalin vaal-logstõ'kke mie'rkkuum jionstemvuõiggâdvuõttnee'kk mâņņa ouu'dab vaali jionstemvuõiggâdvuõttâkka õsttâm päârna da 21 §:st šiõttuum ääi'jpo'dde mõõnee'st jionstemvuõiggâdvuõttâkka õstti päârna. Näkam oummu vuet'tet kuuitâg vä'ldded vaal-logstõ'kke eman mâņņa tõ'st, ko son lij keerjlânji i'Immtam vaal-lu'vddkâdda, što son âânn jii'jjes sä'mmli'žžen 3 § 1 momee'nt meâldlânji.

Vaal-lu'vddkâ'dd ra'vvai da vuâllaķee'rjat vaal-logstõõgg mââimõsân vaalee'jj oudldeei rosttovmannu mââimõs peei'v. Vaal-lu'vddkââ'dd tu'mmstõ'kke vaal-logstõõgg ra'vvjumšest ij vuäžž oocçâd muttâz lâäitee'l.

24 §

I'Immtōskortt da tu'mmstōk

Vaal-lu'vddkå'dd tuejjad juō'kk vaal-logstō'kke valddum oummust i'Immtōskoort, ko'st puä'tte ou'dde jionstemvuōiggâdvuōttnee'kkest vaal-logstō'kke valddum teâđ, vaal-logstōōgg vuei'nnemnalla âânmōš, vaalin jionstumuš di vaalpei'vv da 31 a §:st šiōttuum vuōiggâdvuōtt jionsted vaalpei'v, da vaal-lu'vddkå'â'dd addrōs.

Vaal-lu'vddkå'dd vuōlttad i'Immtōskoort juō'kk jionstemvuōiggâdvuōttnekka, koon addrōs lij teâđast, ääi'jbeä'lnn ouddâl vaal-logstōōgg piijimoōžž vuei'nnemnalla.

Vaal-lu'vddkå'â'dd tu'mmstōōgg tō'st, što oummu jeät mie'rkkuku vaal-logstō'kke, seämmanalla ko tu'mmstōōgg, koin vaal-lu'vddkå'dd lij kuâđdam tu'tkkeeċani oummu raukkmōžž šōddâd valddum vaal-logstō'kke le'be i'Immtōōzz, što ij haa'led šōddâd tōōzz mie'rkkuum, vuōltteet ää'sšvuazzli'žže ääi'jbeä'lnn ouddâl vaal-logstōōgg piijimoōžž vuei'nnemnalla.

25 §

Vaal-logstōōgg vuei'nnemnalla âânmōš

Vaal-lu'vddkå'dd peejj vaal-logstōōgg le'be tō'st âârrai teâđaid persoontiōttid lokku vää'ldċani vuei'nnemnalla nu'tt, što vuei'nnemnalla âânmōōžž kuōskki ääi'j puuttmōōžžâst lij äi'ġġ vaali tāâimtummša uu'ccmōsân kutt määnpââ'j.

Vaal-logstōōgg ââ'net vuei'nnemnalla 10 ċeäčċlōs arggpee'v, koid jeät lokku sue'vet.

Vaal-logstōōgg vuei'nnemnalla âânmō'sše jää'kkċet, mâid vaaldšemlää'jj 62 §:st šiōtteet aalmilaž teâttanouddmōōžžâst, jōs tän lää'jjest jeät nuu'bbnalla šiōttuku.

25 a §

Vaal-logstōōgg öölmâsvuōtt

Juō'kkkast lij vuōiggâdvuōtt tobdstōōttâd vaal-logstō'kke da tōn tuejjummša kuulli ä'sšċii'rjid tōn ääi'j, ko vaal-logstōōgg ââ'net vuei'nnemnalla. Vaal-logstōōgg da tōn tuejjummša kuulli ä'sšċii'rjid ij vuäžž u'vdded kopiâ'sttemnalla le'be sniimmâmnalla ij-ga tōin vuäžž u'vdded kopioid. Vaal-logstō'kke mie'rkkuum oummust lij kuuitâg vuōiggâdvuōtt vuäžžad mäâustää vâlddōōgg su'st vaal-logstō'kke valddum teâđain. Ää'sšvuazzla

vuõiggâdvuõđâst vuäžžad teâđ ää'sšš kiõtt'tõõllma õhttnee ä'sšškii'rjin šiotteet ve'rğgnii'kķi toi'mmjummuž õõlmâsvuõđâst uvddum lää'jj 11 §:st.

Vaal-logstõõgg di nâkam vaal-logstõõgg tuejjummsâ õhttnee ä'sšškii'rjid, kook â'nne se'st teâđaid oummu eetnlaž alggveärast, âlgg ââ'nned peittast jee'res ko 1 momee'ntest jurddum ääi'j. Peittastââ'nnemõõlgtõs ij cõõgg teâđ ouddmõõžž sää'mteggâ sää'mtee'ğğ tåimmorgaani vuäzzlai da väärrnii'kķi va'lljeem le'be alttõsvuõiggâdvuõđ âânnmõõžž čiolgtem vääras ij-ga tõõzz, kââ'tt taarbaš teâđ jiõnstemvuõiggâdvuõđâs čio'lğgeem vääras.

Vaal-logstõõgg tuejjummsâ õhttnee ä'sšškii'rji õõlmâsvuõđâst šiotteet ve'rğgnii'kķi toi'mmjummuž õõlmâsvuõđâst uvddum lää'jjest.

25 b §

Vaal-logstõõggâst âârrai vââ'jj teevvmõš

Vaal-lu'vddkâ'dd vuäitt teevvad vââ'jj vaal-logstõõggâst jii'jjes alttõõzz vuâđald le'be jiõnstemvuõiggâdvuõttnee'kķ kai'bbjõõzz vuâđald. Kai'bbjõõzz âlgg kuuitâg tuejjeed 14 peei'v se'st vaal-logstõõgg vuei'nnemnalla âânnmõõžž kuõskki ääi'j puuttmest. Muttsid âlgg tuejjeed mââimõsân kue'htt mäân-pââ'j ouddâl vaaltâaimtõõzz alttummuž.

Jõs oummu lââ'zztet vaal-logstõ'kķe, su'nne âlgg mââ'jeeċani vuõltteed 24 §:st jurddum i'lmmtõskoort.

Jõs vaal-logstõõgg vââgglaž meärkkõõzz teevat, teevvmõõžžâst âlgg i'lmmted mââ'jeeċani ää'sššvuäzzlaž ooumže, jõs tõt ij leäkku čiolggsânji taarbtem.

26 §

Vuõigeemkai'bbjõs vaal-logstõõgg kuõskki tu'mmstõõggâst

Kââ'tt keäčč, što son lij vuõiggâdvuõđtâä kuõđđum meâdda vaal-logstõõggâst, vuäžž kai'bbjed vaal-logstõõgg kuõskki tu'mmstõ'kķe vuõigõõzz vaal-lu'vddkââ'ddest. Vaal-lu'vddkâdda čuä'jtum vuõigeemkai'bbjõõzz âlgg tåaimted vaal-lu'vddkâdda 14 peei'v se'st vaal-logstõõgg vuei'nnemnalla âânnmõõžž kuõskki ääi'j puuttmõõžžâst.

Jõs vuõigeemkai'bbjõs, koon tåaimtet vaal-lu'vddkâdda, lij puättam mie'rräi'jest muuttâsoocâmlu'vddkâdda, vuõigeemkai'bbjõõzz jeät kuõđđu tu'tkċeeċani.

Vuõigeemkai'bbjõõzz âlgg muuttâsoocâmlu'vddkââ'ddest mââ'jeeċani tåaimted vaal-lu'vddkâdda.

Jõs vaal-lu'vddkâ'dd tu'mmai, što oummu vää'ldet vaal-logstõ'kķe, vaal-lu'vddkâ'dd vuõltad su'nne mââ'jeeķani 24 §:st jiõnstemvuõiggâdvueõttneii'kķid jurddum i'Immtõskoort. Muuttâsooccmest vuõigeemkai'bbjõõzz kuõskki tu'mmstõ'kķe šiõtteet 41 1 §:st.

26 a §

Jiõnstummuš muuttâsooccâmorgaan tu'mmstõõgg vuâđald

Ooumže, kââ'tt ouddâl jiõnila'sķķeem alttummuž čuä'jat vaal-lu'vddkâdda le'be vaalpeei'v vaaltâimmkâdda muuttâsooccâmorgaan lää'jviõkksaž tu'mmstõõgg jiõnstemvuõiggâdvueõđstes, va'rrjet vuäittmõõžž vuäžžad vaalä'sšķii'rjid da jiõnsted.

Ooumaž lij õõlgtum luõvted vaal-lu'vddkâdda le'be va'stteenalla vaaltâimmkâdda tu'mmstõõgg le'be tõn vuõiggân tuõđstum kopio meärkkõõzz väaras, mõõn tuejjeet vaal-logstõ'kķe ää'sšest.

27 §

Võboršii'kķi piijpmõš da võboršeklogstõk

Võboršee'kķ sää'mtee'ğğ vaalid vuäžž piijād uu'ccmõsân kooum jiõnstemvuõiggâdvueõttnee'kķ vuâđdeem va'lljeeiõhttõs, ko'st â'lğge lee'd ä'sšooumaž da väärrä'sšooumaž.

Juõ'kķ jiõnstemvuõiggâdvueõttneķ vuäžž vuässõõttâd tâ'lķ õõut võboršee'kķ piijpmõ'sše. Jõs ooumaž kooll kuei't le'be määng va'lljeeiõhttõ'sse, vaal-lu'vddkâ'dd âlgg jaaukted suu nõõm tõin pukin.

Va'lljeeiõhttõs âlgg tuejjeed võboršekooccmõõžž vaal-lu'vddkâdda mââimõsân 31. peei'v da tõn kuõskki tiuddumšid mââimõsân 27. peei'v ouddâl vaaltâimntõõzz alttummuž.

Vaal-lu'vddkâ'dd âlgg tuejjeed võboršeklogstõõgg mââimõsân 21. peei'v ouddâl vaaltâimntõõzz alttummuž. Võboršeklogstõõgg âlgg õlmstâ'tted, vuõltteed vaalä'sšoummid da ââ'nned vaali ääi'j vuei'nnemnalla.

Vaal-lu'vddkâ'dd tu'mmstõ'kķe võboršeklogstõõggâst ij vuäžž ooccad jeä'rben muttâz.

tieu'ddmes da vuâllaķee'rjte'mes sättkēe'rij vaal-lu'vddkâdda. Jōs jionsteei peejj mie'ldd i'lmmtōskoortâs, su'st ij taarbâž mie'rķķeed sättkerjja jee'rab ko vuâllaķee'rjtōōzzâs.

Jiōnila'sķķeem alttumša mōōnee'st vaal-lu'vddkâdda pââ'st mie'ldd puättam jiōnid vää'ldet lokku jiōnila'sķķummšest.

31 §

Jiōnstummuš tāaimtee'l sättkuōr vaal-lu'vddkâdda muđoi ko pââ'st mie'ldd

Jiōnstemvuōiggâdвуōttneķ le'be suu vâ'lddeem ooumaž vuätt tāaimted 30 §:st jurddum vaalâ'sšķii'rjid sättkuōrâst še vaal-lu'vddkââ'dd kontra le'be vaal-lu'vddkââ'dd i'lmmtem jee'res päikka vaali neelljad tiudd neä'ttel vuōssaarg da kuuđad tiudd neä'ttel pâ'sspeei'v kōskksaž ääi'j di vaalpeei'v mōōn täättas jiōnstempäi'ķ vaaltāimmkâdda.

Vaal-lu'vddkâ'dd âlgg ââ'nned huōl tō'st, što tōn tāimmpai'ķid da tōn i'lmmtem jee'res paai'ķid kuōđđum vaalâ'sšķii'rjid seeiltet vaalpeittaz staaneei naa'lin da što tōid tāaimtet staanâld vaal-lu'vddkââ'dd Aanar kontra ouddâl jiōnila'sķķeem alttummuž.

31 a §

Vaalpeei'v jiōnstummuš

Vaalpeei'v jiōnstummuž riāžžât vaali tāaimtummuž kuuđad neä'ttel pâ'sspeei'v.

Vaalpeei'v jiōnstummuž tāaimtet ōōutäiggsânji juō'ķķ sä'mmlai dommvuu'd kââ'ddest. Juō'ķķ kââ'ddest lij uu'ccmōsân ōhtt jiōnstempäi'ķķ.

Jiōnstemvuōiggâdвуōttneķ vuāžž jiōnsted 31 g §:st jurddum naa'lin tā'lk tōn sä'mmlai dommvuu'd kââ'ddest, kââ'tt lij mie'rķķuum vaal-logstō'ķķe suu dommkâ'dden.

Jiōnstummuž âlgg riāššâd nu'tt, što vaalpeeitas seill.

31 c §

Vaaltāimmkâ'dd

Vaal-lu'vddkâ'dd âlgg ääi'jbeä'lnn ouddâl vaali piijjâd juō'ķķ jiōnstempäi'ķ vääras vaaltāimmkââ'dd, koozz ko'lle koumm vuāzzla da uu'ccmōsân kue'htt väärrnee'ķķ nu'tt, što ōhtt vaal-lu'vddkââ'dd vuāzzlaž da suu jii'jjes-i väärrneķ liâ vaaltāimmkââ'dd vuāzzli'žžen

da väärne'kķen. Sää'mtee'gģ vaali vōboršē ij vuei't lee'd vaaltāimmkāā'dd vuāzzli'žžen le'be väärne'kķen.

Vaaltāimmkāā'dd saaggjāā'dtee'jen tāimm vaal-lu'vddkāā'dd ee'ttkō'stti vuāzzlaž. Vaaltāimmkāā'dd va'lljad taarb mie'ldd kōskkvuōđstes vārrsaaggjāā'dteei.

Vaaltāimmkāā'dd lij mie'rreemvālddsaz kooumvuāzzli'žžen.

31 h §

Vaalpeei'v jiōnstummuž puuttmōš da vaalpā'rddķe'rij

Vaalpeei'v jiōnstummuž puuttām māᅇᅇa vaaltāimmkāā'dd ālgg āā'nned huōl tō'st, što pječōsttum vaalčuu'kķ da jiōnstem-meārkkōōzzid se'st ōō'nni jiōnstemvuu'd vaal-logstōōgg di vuei'tlvānji vaaltāimmkāā'da kuōđđum sāttkuōrid tāāimtēt vaalpeittaz seillmōōžž staaneei naa'lin määinte'mes äājtoōllāmtāā vaal-lu'vddkāā'dd Aanar konttra. Lāā'ssen vaaltāimmkāā'dd ālgg āā'nned huōl pječā'stemneāvvai hiāvtummšest äājtoōlķani vaalčuu'kķ pječāsttmōōžž māᅇᅇa. Vaal-lu'vddkāā'dd ālgg āā'nned huōl vaalčuu'kķ da jiōnstemvuu'd vaal-logstōōgg seeiltummšest staan pāāi'ķest jiōnila'skķeem alltummuž rājja.

Vaaltāimmkāā'dd ālgg lāā'ssen āā'nned huōl tō'st, što vaalpeei'v jiōnstummšest tuō'll'jet pā'rddķee'rij, koozz mie'rķķeet:

- 1) peei'v di čiāssaai'jid, kuā'ss vaalpeei'v jiōnstummuš aa'lji da peāggteš puuttām;
- 2) mie'ldd āārram vaaltāimmkāā'dd vuāzzlaid da vāārnii'kķid;
- 3) vaalvie'kķtee'jid di jiōnstee'ji jii'jjez va'lljeem vie'kķtee'jid; di
- 4) jiōnstee'ji lāākkmeā'r.

32 §

Jiōnstummuš hāiddstroi'ttlest da dāāma

Sā'mmlai dommvuu'dest āārrai stroi'ttlest hoiddum oummu di tōk dommvuu'dest dāāma hoiddum oummu, kook jīā muđoi vuāitče jiōnsted toolkte'mes vaiggādvuōđitāā, vuāžža jiōnsted hāiddpāāi'ķsteez.

Hāiddpāāi'ķest jiōnstummuž vāāras vaal-lu'vddkāā'dd mie'rrad kōōččmōōžžāst āārrai kāā'dd vaal-lu'vddkāā'ddest ee'ttkō'stti vuāzzla da vāārnēe'kķ vaaltāimmše'kķen da suu vāārooumžen. Vaaltāimmše'kķ vāārooumžen vuei'tet nōōmteđ jee'res tuōjju suāvldeei oummu še.

Háiddpääi'kest jionsteen jionstummšest álgg jionsteei da vaaltáimmšee'kk láâ'ssen lee'd mie'ldd jionsteei va'lljeem le'be suu priimmâm sää'mtee'ğğ vaal-logstõ'kke jionstemvuõiggâdvoõttne'kken mie'rkkuum ooumaž.

34 §

Jiõnnla'skkēem alttummuš

Vaal-lu'vddká'dd alttad jiõnila'skkēem vaaltáaimtõõzz mâᅇᅇa pue'tti vuõssaarg čiâss 10. Mâᅇᅇa jiõnila'skkummuž alttummušest puättam sättkuõrid kue'det ää'veekani da lokku vää'ldkani. Táaimtõõzzâst tuõ'll'jet pá'rddkee'rj.

Va'lljeeiõhttõõzz ä'sšoummust da väärrä'sšoummust lij vuõiggâdvoõtt lee'd á'ldd jiõnila'skkummušest.

35 §

Mie'rkkuumuš vaal-logstõ'kke

Jiõnila'skkēem altteet ää'vee'l sättkuõrid da mie'rkkee'l pukid 30 da 31 §:st šiõttuum naa'lin jionstam oummid sättkēerj meáldlânji vaal-logstõ'kke.

Jiõnstummuž álgg kue'dded lokku vää'ldkani:

- 1) jõs jionstam oummu jeät leákku mie'rkkaaam vaal-logstõ'kke jionstemvuõiggâdvoõttne'kken le'be jõs puätt ou'dde, što son lij jäämmam ouddâl vaaltáaimtõõzz alttummuž;
- 2) jõs sättkēerj lij nu'tt vânnai, što jeät aainâs vuáittu tuõttâd, kii ooumaž lij jionstam; le'be
- 3) jõs vaalkuõ'rre lij tuejjuum jionsteei le'be võboršee'kk kuõskki le'be jee'res ää'sšte'mes meärkkõs.

Jõs sättkiirjin puätt ou'dde, što jionstemvuõiggâdvoõttne'k lij jionstam määng vuâra 30 le'be 31 §:st jurddum naa'lin, vää'ldet lokku tá'lk õõut sättkuõrin.

Jee'res ko vaalpeei'v jionstummuž álgg kue'dded lokku vää'ldkani še, jõs jionstemvuu'd vaal-logstõ'kke tuejjuum meärkkõõzzin puätt ou'dde, što ää'sšvuázlaž lij jionstam vaalpeei'v 31 g §:st jurddum naa'lin.

Ko puk jionstam oummu liâ mie'rkkuum vaal-logstõ'kke da jionstummšest lokku vää'ldkani kuõdđum vaalkuõr sättkuõrineez liâ jeärtum čorru primmum vaalkuõrin, piijât primmum vaalkuõrid ää'veekani vaalčokka.

38 §

Vaali puäđđōōzz meä'rtōōvmmōš

Sää'mtee'ğğ vuäzzli'žžen šâ'dde va'lljuum 21 jäänmōsân jiōnid vuäžžam vōborše'kķed, oudldee'l, što sij jooukâst liâ uu'ccmōsân 10 §:st šiōttuum mie'rr vōboršee'kķ Aanar, Uccjoogg da Jeänōōgg koo'ddin di Suä'djel kââ'dd Lappi paalgâskââ'dd vuu'dest. Jōs 10 §:st šiōttuum meä'r jiâ tiiud, šâ'dde kōōččmōōžžâst âarra kââ'ddest le'be vuu'dest va'lljuum nu'bben jäänmōsân jiōnid vuäžžam vōboršee'kķ nu'tt, što 10 § kai'bbjōōzz teâuddje. Jōs koon-ne dommvuu'd kââ'ddest le'be vuu'dest jiâ vōboršee'kķ leämmaž šiōttuum mie'rr, šâ'dde va'lljuum nu'bben jäänmōsân jiōnid vuäžžam vōboršee'kķ dommvuu'dest.

Väärne'kķen šâdd va'lljuum Aanar, Uccjoogg da Jeänōōgg koo'ddin di Suä'djel kââ'dd Lappi paalgâskââ'dd vuu'dest âarra vōboršii'kķin va'lljuum šōddâm oummi mâŋŋa nu'bben jäänmōsân jiōnid vuäžžam vōboršek.

Jōs jiōnmeä'r liâ seämma šoora, čââu'det vōboršii'kķi kōskksaž jiârg vuârbee'l.

Vōboršee'kķ kâ'dd le'be vu'vdd jiōnila'skķummšest meä'rtââv tōn mie'ldd, ko'st su'st lij leämmaž dommkâ'dd vōborše'kķen älggmōōžž mie'rräi'j puuttâmäi'jpoodd.

39 §

Vaali puäđđōōzz ra'vvjummuš

Vaal-lu'vddkâ'dd ra'vvai vaali puäđđōōzz kuälmad peei'v mâŋŋa jiōnila'skķeem alltummšest ââ'nnmes sâbbrest.

Vaali puäđđōōzz älgg ääjtōōlķani i'lmmed vuōiggâdvuōttministeriaa'je sää'mtee'ğğ vuäzzlai da väärnii'kķi mie'rreem diōtt tuâjjseez pue'tti tâimmpââjas.

40 §

Vaali puäđđōōzz kuōskki läittmōš

Jiōnstemvuōiggâdvuōttneķ, kââ'tt keäčč, što vaali puäđđōōzz ra'vvjummuž kuōskki vaal-lu'vddkââ'dd tâimm le'be tu'mmstōk lij lää'jjvuâstsaž, vuäitt tuejjeed sää'mtee'ğğ halltō'sse vuōigeemkai'bbjōōzz mââimōsân 14 peei'v tōn peei'vest, kuä'ss vaal-lu'vddkâ'dd lij

ra'vvjam vaali puäđööz. Muuttâsooccmest vaal-logstööggu kuõskki aa'sšin šiotteet 5 låaggast.

Sää'mtee'gğ halltõs älgg kiõtt'töõllâd vuõigeemkai'bbjõõzz kirrsânji da mââimõsân ouddâl vaalee'jj loopp.

Sää'mtee'gğ halltõõzz tu'mmstõ'kķe vuäžž ooccâd muttâz lääitee'l ââ'lmõs vaaldšemvuõiggsa mââimõsân 14 peei'v tõn peei'vest, kuä'ss ää'sšvuäzzlaž lij vuäžžam Sää'mtee'gğ halltõõzz tu'mmstõõgg teättan. Muuttâsooccmest jää'kķtet muđoi, mâid suudõõttmõõžžâst vaaldâšmaa'sšin uvddum lää'jjest šiotteet.

Jõs vaal-lu'vddkââ'dd 1 momee'ntest jurddum tu'mmstõk le'be tåimm lij leämmaž lää'jjvuâsttsaž da tät lij vaaiktam vaali puäđõ'sse, vaali puäđõõzz älgg vuõigeed da riikksuâvtõs älgg taarb mie'ldd mie'rreed sää'mtee'gğ vuäzzlaid da väärnii'kķid vaali vuõiguum puäđõõzz meâldlânji.

Jõs vaali puäđõs ij leäkku vuõigeemnalla, älgg vaalid mie'rreed o'dđest ââ'nnemnalla.

40 c §

Tää'rķab šiottâlm

Vuõiggâdvuõttministeria asetõõzzin vuet'tet u'vdded tää'rķab šiotlmid:

- 1) vaalid õhtneei kuultõõzzin;
- 2) vaal-logstõ'kķe oo3õõttmõõžžâst da vaal-logstõõggâst jaauktummšest di čiolgtõõzzin, koid õhtteet ooccmõ'sše;
- 3) vaal-logstõõgg vuet'nnemnalla âânnmõõžžâst;
- 4) võboršeķooccmõõžžâst da võboršeķlogstõõggâst;
- 5) vaalpeei'v jionstumuž riâššmõõžžâst, jõs kââ'ddest lij jäänab ko õhtt vaalpeei'v jionstumuž jionstempâi'kķ;
- 6) jionstemliippâst; di
- 7) vaalä'sšķii'rji seeiltummšest.

5 l  kk

Muutt soocc m vaal-logst ogg ku skki aa's sin

41  

Muutt soocc mlu'vddk  dd tu jj da t immv 'ldd

S  mtee'g  vaal-logst kaa's si muutt soocc mlu'vddk  dd (muutt soocc mlu'vddk  dd) toi'mmai vu ssm s muutt soocc mt  'ssen s  mtee'g  s  mtee'g gest uvddum l  'jj 26   me ldla  vaal-logst k ke v lddm     da t 'st jaauktummu  ku skki aa's sin.

S  mtee'g   httvu d ast toi'mmjeei muutt soocc mlu'vddk  dd lij ji c na  da   nns 'ttem t immorgan.

41 a  

Muutt soocc mlu'vddk  dd saaggj  dteei da jee'res vu zzla

Muutt soocc mlu'vddk  dd j  dat saaggj  dteei, k  tt vu itt lee'd v 'lddt immsa .

Muutt soocc mlu'vddk  ddest li  l  'ssen   rrt immsa  vu zzli'  zen  htt l  'k kouma vu zzla  da kue'htt  's stobdivu zzla. L  'ssen muutt soocc mlu'vddk  ddest li  ri'jtteei mie'rr v  rnee'k . V  rnekka su vldet, m id l  'jjest  i tteet muutt soocc mlu'vddk  dd vu zzlast.

Ko saaggj  dteei lij c ggnam, saaggj  dteeja  i ttuum t immv  'ld   nn muutt soocc mlu'vddk  dd l  'k kouma vu zzla  (v  rrsaaggj  dteei).

41 b  

Saaggj  dteei da jee'res vu zzla   'ntemvu tt da n  mummu 

Muutt soocc mlu'vddk  dd saaggj  dteei da l  'k kouma vu zzla   'l  ge tieu'dded suudi tt ml  'jj 10 l  agg 1   1 momee'ntest  i ttuum su'vddi aalmila    'ntemkai'bbj  zzid.

Muutt soocc mlu'vddk  dd jee'res vu zzlain kai'bbjet vu iggmi llsa vu d, harjjnemvu d muutt soocc mlu'vddk  dd t immsu rgga di taarb um persoonla 

jiõččvuõdid. Muuttâsooccâmlu'vddkââ'dd saaggjââ'dteei da jee'res vuâzzlaž ij taarbâž lee'd mie'rkkuum sää'mtee'ğğ vaal-logstõ'kkẽ.

Riiksuávtõs peejj muuttâsooccâmlu'vddkââ'dd kuud eeggas vuárstes. Riiksuávtõs mie'rrad muuttâsooccâmlu'vddkââ'dd saaggjââ'dteei verggses meá'rite'mes ääigas da jee'res čárrtáimmsaž vuâzzlaid táimmpââjas. Muuttâsooccâmlu'vddkââ'dd piiját sää'mtee'ğğ e'tkkõõzz vuâđald.

Sää'mtee'ğğ vuâzzlaž le'be väärneķ, vaal-lu'vddkââ'dd vuâzzlaž le'be väärneķ le'be sää'mtee'ğğ kääzzkõõzzâst áarrai ooumaž ij vuei't kuullâd muuttâsooccâmlu'vddkââ'da. Ooudbeä'lnn 22 § mie'ldd võborše'kkẽn sää'mtee'ğğ vaalin ij vuei't lee'd muuttâsooccâmlu'vddkââ'dd vuâzzlaž le'be väärneķ.

Muuttâsooccâmlu'vddkââ'dd saaggjââ'dteei da jee'res vuâzzlaž â'lğge i'lmmted čõõnâsvuõđineež. Čõõnâsvuõđin i'lmmtummša suávdet, mâid suudištâmlää'jj (673/2016) 17 láagg 17 §:st šiõtteet ä'sštobdivuâzzla õõlgtemvuõđâst i'lmmted čõõnâsvuõđines. Čõõnâsvuõtti'lmmtõõzz uu'det vuõiggâdвуõttministeriaa'je di teáttan muuttâsooccâmlu'vddkââ'da. Čõõnâsvuõđid kuõskki teáđai rekisterâ'sttmest jää'kk̄tet, mâid su'vddji čõõnâsvuõtt- da čárrtáimmrekistee'rest uvddum láä'jjest šiõtteet (565/2015).

41 c §

Muuttâsooccâmlu'vddkââ'dd saaggjââ'dteei da vuâzzla pääi'k luõvsmummuš

Muuttâsooccâmlu'vddkââ'dd saaggjââ'dteei da vuâzzla vuõiggâdвуõđâst põõššâd tuájstes suávdet, mâid su'vddivee'rj vuä'mstee'jest šiõtteet.

Jõs muuttâsooccâmlu'vddkââ'dd saaggjââ'dteei le'be jee'res vuâzzla tuâjj luõvasm kõõsk táimmpââ'j, mie'rreet seu'rjeei kõõsk áarrai táimmpââjas.

41 d §

Su'vddiââsktõs

Muuttâsooccâmlu'vddkââ'dd saaggjââ'dteei da jee'res vuâzzlaž â'lğge tuõjju ää'ljeen u'vdded su'vddiââsktõõzz, jõs son ij leäkku tuejjääm tõn ju'n ääi'jben. Su'vddiââsktõõzz ouddmõõžžâst šiõtteet suudištâmlää'jj 1 láagg 7 §:st.

41 e §

Saaggjää'dteei da jee'res vuazzla sââ'jj

Muuttâsooccâmlu'vddkââ'dd saaggjää'dteei da jee'res vuazzlaž lij čõnnsâ'ttem suudâmvää'ld ââ'neen.

Muuttâsooccâmlu'vddkââ'dd saaggjää'dteei da jee'res vuazzlaž tâimm su'vddi vasttõõzzin, ko'st šiotteet tää'rķben suudištâmlää'jj (673/2016) 9 låaggast.

Muuttâsooccâmlu'vddkââ'dd saaggjää'dteei da vuazzlaž lij õõlgtum čâuddõõttâd tuâjstes tõn määnpââ'j puudeen, koon mää'ttest son teâudd 70 ee'ķķed.

41 f §

Ou'dde pu'htti

Muuttâsooccâmlu'vddkââ'ddest liâ nokk vä'ldd- le'be čârrtâimmsa ou'dde pu'htti di jee'res tuâjjlažkâ'dd.

Muuttâsooccâmlu'vddkââ'dd ou'dde pu'httjest âlgg lee'd su'vddi vergga vuõiggõ'tti tu'tķķõs. Ou'dde pu'htti tuâjain mie'rreet tää'rķben muuttâsooccâmlu'vddkââ'dd tuâjjriâššmõõžžâst.

Muuttâsooccâmlu'vddkââ'dd nõõmat muuttâsooccâmlu'vddkââ'dd ou'dde pu'httijid da jee'res tuâjjlažkââ'dd.

41 g §

Muuttâsooccâmlu'vddkââ'dd čââudõsnorrõs

Muuttâsooccâm kuõskki aa'sšid čââu'det muuttâsooccâmlu'vddkââ'ddest ou'dde pohttmõõžžâst tiuddsâbbrest.

Tiuddsâabbar lij mie'rreemvâlddsaz, ko â'ldd liâ saaggjää'dteei da uu'ccmõsân kue'htt vuazzla.

41 h §

Ää'sš ħiött'tööllmõš

Ää'sš ħiött'tööllma muuttâsooccâmlu'vddkââ'ddest suâvldet suudööttmõõžžâst vaaldâšmaa'sšin uvddum lää'jj, jõs tän lää'jjest jeät jeä'rben nuu'bbnalla šiöttuku. Muuttâsooccâmlu'vddkââ'dd u'vddem tu'mmstök lij mäaustem.

41 i §

Ķiött'tööllmõõžž öölmâsvuött

Suudööttmõõžž öölmâsvuöđâst muuttâsooccâmlu'vddkââ'ddest suâvldet, mâid suudööttmõõžž öölmâsvuöđâst vaaldâšmsuudištmin uvddum lää'jjest (381/2007) šiötteet.

41 j §

Teâggtõs

Muuttâsooccâmlu'vddkââ'dd koolaid mäâu'set riikk väärain.

Muuttâsooccâmlu'vddkââ'dd saaggjââ'đteei da vuâzzlai paa'lĳid mie'rreet vuõiggâdvuöttministeria ra'vvjem vuâđai mie'ldd.

41 k §

Tuâjjriâššmõš

Muuttâsooccâmlu'vddkââ'dd organisaatiost, reâuggmest da tuâjjlažkââ'ddest mie'rreet tää'rĳben muuttâsooccâmlu'vddkââ'dd tuâjjriâššmõõžžâst, koon muuttâsooccâmlu'vddkââ'dd tiuddsâabbar ra'vvai.

41 | §

Muuttâsooccâm-mõõntõõllmõš

Muuttâsooccâmlu'vddkâdda čuä'jtum läittmõõžž âlgg tääimted vaal-lu'vddkâdda 14 peei'v se'st vaal-lu'vddkâ'dd vuõigeemkai'bbjõõzz diõtt tuejjuum tu'mmstõõgg teâttanvuäžžmest.

Vaal-lu'vddkâ'dd âlgg mââ'jeeċani tääimted läittmõõžž, ää'sš kuõskki ä'sšċii'rjid da ciâklmes läittmõõžžâst muuttâsooccâmlu'vddkâdda.

Jõs läittmõš, koon tääimtet vaal-lu'vddkâdda, lij puättam mie'rräâi'jest muuttâsooccâmlu'vddkâdda, läittmõõžž jeät kuõđdu tän vuâđald tu'tċċeeċani. Läittmõõžž âlgg te'l tääimted mââ'jeeċani vaal-lu'vddkâdda.

Muuttâsooccâmlu'vddkâ'dd âlgg ċiõtt'tõõllâd läittmõõžž ċirrsânji.

Muuttâsooccmest muuttâsooccâmlu'vddkâ'dd tu'mmstõ'ċċe šiotteet 41 m §:st.

41 m §

Juätċċläittmõš ââ'lmõs vaaldšemvuõiggsa

Muuttâsooccâmlu'vddkâ'dd tu'mmstõ'ċċe vuäžž ooccâd muttâz lääitee'l ââ'lmõs vaaldšemvuõiggsa, jõs ââ'lmõs vaaldšemvuõiggâs meätt läittamlâ'v.

Läittamlâ'v âlgg miõttâd, jõs lää'jj suävldem beä'lnn jee'res seämmanallšem vuõ'jjin le'be vuõiggâdvuõttvue'jj õhttnažvuõđ diõtt lij vääžnai sä'tted ää'sš ââ'lmõs vaaldšemvuõiggâz čâu'ddemnalla da läittamlâ'ppooccmõõžžâst lij e'tċċkuum vuâđđtõllum rä'jjtõs muuttâsooccâmlu'vddkâ'dd tu'mmstõõgg vuâđđõõvmmõõžžâst čârstummša le'be čiõlgg lää'jjvuâsttsažvuõ'tte.

Muđoi muuttâsooccmest ââ'lmõs vaaldšemvuõiggsa suävldet, mâid suudõõttmõõžžâst vaaldâšmaa'sšsin uvddum lää'jjest šiotteet.

6 lăăkk

Jee'res šiottâlm

42 §

Muuttâsooccâm

Sää'mtee'gǧ halltõõzz da lu'vddkåå'dd di sää'mtee'gǧ piijâm jee'res tåimmorgaan tu'mmstõ'kǧke vuäžž ooccâd muttâz lääitee'l sää'mtegega, jõs tän lää'jjest le'be jee'resâ'rn lää'jjest jeät nuu'bnalla šiõttuku. Sää'mtee'gǧ tu'mmstõ'kǧke vuäžž ooccâd muttâz lääitee'l ââ'lmõs vaaldšemuõiggsa. Muuttâsooccmest šiõtteet suudõõttmõõžžâst vaaldâšmaa'ššin uvddum lää'jjest.

43 §

Tuâjjlažkåå'dd vâlddmõš

Sää'mte'gǧ nõõmat le'be vâldd tuâjjlažkåå'ddes.

43 a §

Vuõiggâdvuõtt jeältõ'kǧke

Sää'mtee'gǧ kääzzkõõzzâst le'ddi oummin lij vuõiggâdvuõtt jeältõ'kǧke da ko sij liâ jäämmam, sij ouddõsvuäžžjin lij vuõiggâdvuõtt piârjeältõ'kǧke riikk vâarain suâvldeei vue'zzi seamma šiõtlmi mie'ldd ko riikk kääzzkõõzzâst le'ddi oummin da sij ouddõsvuäžžjin.

Ooudbeä'lnn 1 momee'ntest jurddum jeältõkstaan riâššmõõžžâst šõddi koolain sää'mte'gǧ lij õõlgtum mä'hssed jeältõkmääus nu'tt ko riikk jeältõkfoondâst uvddum lää'jjest (1297/2006) šiõtteet.

Jeältõkstaan toimupiiijmõõžž vâaras sää'mte'gǧ âlgg juõ'kǧ ee'jj i'lmmted riikk-kontra teâðaid kääzzkõõzzstes le'ddi oummin. Teâðaid i'lmmtet riikk-konttâr u'vddem vuä'ppõõzzi meâdlânji.

Jõs jeältõkmääus jeät mahssu mie'rräi'jest riikk jeältõkfo'ndde, pe'rrjet ekksaž äjjenemkoorg korgglää'jj (633/82) 4 § 1 momee'ntest jurddum korggvuâð mie'ldd.

Jeältõkmääusaid da äjjenemkoorgid vuäžžat pe'rrjed tõn jiârgâst ko piid'i da määusai tiu'ddepiiijmõõžžâst uvddum lää'jjest (706/2007) šiõtteet.

43 b §

Peittastââ'nnem- da pââ'mehko'rvveemõõlgtemvuõtt

Sää'mtee'gǧ le'be 14 §:st jurddum tåimmorgaan vuäzzlaž le'be 18 c §:st jurddum tilltä'rksteei ij vuäžž ââlgbie'llooumže låå'vtää õlmmeed ij-ga ââ'nned privatt äu'kǧknes,

mâid son tuâj hâaideen lij vuäžžam tie'tted nuu'bb persoonlaš vuõ'jjin, tâllõõzzlaš sââ'jest le'be jäärnâk- le'be ämmatpeittsest.

Ooudbeä'lnn 1 momee'ntest jurddum ooumaž lij õõlgtum ko'rvveed pãã'meh, koon son tuâjstes lij jääutai le'be huõlte'mesvuõđ diõtt tuejjääm sää'mteggga. Seämma kuâskk jee'res ooumže tuejjuum pãã'meh, ko tuejjad veä'r tän lää'jj vuâstta.

Pãã'mehko'rvvõõzz suãvtõõllmest di, jõs ko'rvveemõõlgtum oummu liã mänggaz, vasttõõzz juâkkõõttmõõžžâst lij viõggâst, mâid pãã'mehko'rvveemlää'jjest (412/74) šiotteet.

Ve'rğgoummu da tuâjjla pãã'mehko'rvveemõõlgtemvuõđâst lij viõggâst, mâid pãã'mehko'rvveemlää'jjest da jee'res sââ'jest šiotteet.

Tät lää'kk puätt viõ'kkẽ mannu peei'v 20 .

Sää'mteggga, koon tãimmpãã'jj lij kõõsk tän lää'jj viõ'kkẽ puã'ðeen, suãvldet 10 § nõkmen ko tõt leäi tän lää'jj viõ'kkẽ puã'ðeen.

Sää'mte'ğğ, koon tãimmpãã'jj lij kõõsk tän lää'jj viõ'kkẽ puã'ðeen, juätkk tuâjstes vuõssmõs tän lää'jj mie'ldd va'lljuum sää'mtee'ğğ tãimmpãã'j aalg räjjä.

Tän lää'jj viõ'kkẽ puã'ðeen kiõtt'tõõllãm vue'lnn áãrrai 9 §:st jurddum äšša suãvldet tän lää'jj viõ'kkẽ puã'ðeen viõggâst leãmmaž 9 §. Näkam äšša jeät suãvlduku tän lää'jj 9 a da 9 b §:id.

2.

Lää'kk

reäkkõslää'jj 40 låagg 11 § mu'ttmest

Ee'ttiik-kãã'dd tu'mmstõõgg meãldlãnji

muu'ttet reäkkõslää'jj (39/1889) 40 låagg 11 § 1 pããi'k, nõkmen ko tõt lij lää'jjest 641/2002, tän nalla:

40 l  kk

Ve'rgg're kk  zzin

11  

Me 'rtee'lm

T n l  jjest juu'rdet:

1) ve'rggoummin oummu, k  tt lij ve'rgg- le'be t  zz paaldeemnallsem k  zzk  sk  sk  st rii'k  , pue'rrv  jjamvouda, pue'rrv  jjam  htma le'be k  dda le'be k  dd  htma le'be jee'res koo'ddi   lm  svu  igg  dvu  dla     htsa  t  immorgaa'ne, ee'tti  -k  dda, riikk j  rna  stroittla le'be evan  keel-luteerla   ceerkva le'be ortodooksla   ceerkva le'be t  n se  'brrk  dda le'be se  'brrkoo'ddi   htsa  t  immorgaa'ne,   laand m  ddk  dda, s   mtegg, L   dd Ba'  k  , Meerje  lt  kstroittla, Tu  jji  rv  svu  ttstroittla, Kevaa'je, Koo'ddi t  k  emk  sk  sse le'be K  dd- da pue'rrv  jjamvu'vddtu  jju'vddi KT:ja;

T t l   k   pu  tt vi  'k   mannu peei'v 20 .

He'Issnest 14.12.2023

V  ldminister

Petteri Orpo

vu  igg  dvu  ttminister Leena Meri